

pavle popovic

more nam dolazi

Ono što kamen posvuda bi sve mi već znano
i brežeje i hrašće na njemu maglom i studenom klano
i ne osta već ništa sem čovek
i ponegde ptica
sama u planet, gle, uranja zar
ta će u studij vremena da ugasne
ostajem ovde dok bleška kam i sija
kao ognja zid što nadvisuje luku i Mogren
i bukti na rubu neba
na vimiću sveta kao poslednja iluzija

u vid nam more bleskom ne već tamom
u sluh nam more šumom ne već ćutnjom
u san nam more bridom ne već strepnjom
u hod nam more valom ne već smetnjom
u reč nam more nadom ne već zebnjom
u stan nam more vatrom ne već zebnjom
u mir nam more mirom ne već pretnjom
u grud nam more snagom ne već opor dahanom
u noć nam more spokojem ne već bdenjem
u dan nam more hlebom ne već prahom
u sutra more svetom ne već strahom

kam ovaj što na obali bukti i sija
u sluhu svom u oku svom samo more ima
svetlost već sasvim slepa od sebe
leži ovde vekovima na kamenu
na žalu toplom po kome kaplju
so i ulje.

More nam dolazi sasvim blizu
do naše bolne prisutnosti
i tu se smiri. Usne i usne kao dva neba
a među njima tama.

poslednja pesma

Kao što zemlja čuti tako ne može niko
cvetom il travkom ispiše najzad smrt svaku,
pa tako smrti nema kao što ni cvet nije
cvet mada nežnost mu u odsustvu jača
snom ovim bajje

i tako nestajemo polako, neprimetno
tamni već stenje, ljudi i bilje letno

predeo zlatni večernji skerlet sulači
nestaju bol i svest: sve se već mračni

na kraju ostaje reka bosa prazne otokse
noći da zbere i samu sebe da odnese

i najzad počinje noć polako, neprimetno
ničega više ovde nema
samo tišinu čujemo sad razgovetno.
Noći u oku crna biljko
kao što zemlja u svemu čuti tako ne može niko.

leto ispreda

Leto joj ispreda košulju od svile
leto joj kao dobra ruka na ramenu
leto joj u oku rumeno kao narandža
tle oko nje već zlatom vlata
leto joj već pod kožom tamnih
senki zameće tešku igru
krupno i zrelu zrno pesme
sa usne na usnu kane
i sve se tad u nama do gorčine zgusne
sve što se hoće a ne sme
sve što ko zvezda zanoči
zanoči — zanoči a ne osvane
leto joj već u hodu
u boku
odmiče ne tako sporo
vatra i svetlost sa srca i uma
što klonu već iza pređenog puta
rečju utihlom skoro
nalaze ostatak ovog druma
leto joj u pijanom boku
leto joj u pasu
leto joj na dlanu
leto joj u mutnom oku
leto joj u muklom glasu
leto joj ispreda košulju od svile.

svetomir janković

Bilo je to dole na reci u kasno leto kad je Milka prvi put shvatila da David mora da napusti Grad i da je ona osuđena da sve zaboravi. Onda su sedeli na jednoj ogromnoj polutrujnoj kladi na sredini reke i klada se upočetu lako ljuljala. Bila je to jedna od onih klada kakve se često videju i na nekoliko dana posle poplave kako jure maticom kao indijanski čameci sve do neke brane ili vodojaže gde su ih seljaci čak-ljama privlačili i izbacivali ih da trule na obali. Ova je možda bila deblja ali duža nije bila nikako od onih što su se dugo vidale nakon julskih pljusokva, i zašto se baš ova preprečila tu — to je bilo zaista čudnovato, jer Ja sam vidala i mnogo dužih klada a ni jedna nije ovako lila i na bvrno sve su podjednako bile na indijanske čamece. A toga dana su dugo sedeli tu i koliko se Milka sećala toga pre nego što je sve zaboravila, David je bio neraspoložen i skoro tužan za sve vreme zato što ona nije ponela kostim, zato što joj je brat još prethodne večeri sakrio kostim da ne bi opet otišla na plažu s Davidom i rekao joj još da neće više da je vidi s njim i da za nju ima i drugih momaka, a ako ne može da upeca drugog onda upošte i nije za momka, i David je za sve vreme bio ljut ili neraspoložen ili tužan. Zato se toga dana vrlo malo kupao i koliko se Milka sećala skočio je savrno jednom u vodu, ili nije ni to, ali ako je zaista skočio onda je to bilo kasnije kad je već sve bilo okončano i tek pošto se definitivno znalo da će napustiti Grad.

U stvari sve se to ispošlo nevezano i iskidano kao otklek onoga što se toga leta dešavalo u Davidu, a bilo je izazvano pojavom jednog insekta koji je valjda slučajno upao u vodu i potpomognut sporom maticom teško dobavljaao do njih, do kiade, ali Taj in-sek-at-taj-vilin-kon-je-šta-li-je-mora-da-se-shvatiti-ka-ka-tal-za-tor-u-čitavom-tom-procesu-između-mene-i-Davida, jer upravo on je ubrao sve.

I koliko se Milka sećala toga pre nego što je sve zaboravila, još kad su seli tu na kladu David je osećio kako ga obuzima dosada ili bes i zaželeo je da se posvada s njom, i kao da je već tada bio upravljen prema onome što ima da se dogodi, samo nije mogao da zapodne svadu zato što je ona ćudala. On se najpre polako svađao; onda je primetio da se već svaku-; zavio je majicu u pantalone; pritegao sve to klišem; pa obesio smotuljak o jednu vrhovu granu. Potom se proteglio; zevnuo možda; pa se spustio na kladu pored Milke. Bilo je sparno kao pred kišu i zato se on ponašao tako kao da ima previše vremena ali Milka se toga dana jedva iskrala od brata i zato kasnije nije htela ništa da mu oprosti. Međutim ona je toga časa spustila noge u vodu i zato se njemu učinilo da ona misli da je sve u redu. Zato on nije mogao da se savlada i zato je progovorio, a to je trebalo da predstavlja zapovedanje svade. „Znači opet ti je sakrio kostim onaj tvoj prokleti brat, reče, mogla si bar da mi kažeš.“ Ali dole, stotinu metara iza njihovih leđa bila je plaža i dole su galamili kupaci, pa mu se zato činilo da nije ni progovorio. Kao da nije govorio on, kao da se tek nešto pojavilo u sparnini nad

netrpeljivost

vodom pa zadržtalo i ostalo prisutno, kao da nije progovorio on sam. Ali Milka nije gledala u njega i ćudala je, i tako su počeli da se udaljavaju jedno od drugog. On je neko vreme čekao da ona progovori i da počne da brani tok prokletog malograđančica, tog svog brata, neko vreme željno i predano, i čak je osećao kako se ta probudena ograničena želja širi u njemu, kako narasta kao da se opira mukloj podnevnoj sparnini pred kišu kao poslednji đask njegovog izmudene snage i kao nada, ali Milka se nije ni pomerila i ćudala je. Onda je to nestrpljenje počelo da ga zamara.

I tako je sve počelo mirno i trajalo je mirno sve dok taj prokleti in-sek-at nije naišao a ja kao da sam predosećala da nešto ima da naiđe a on je tada morao da bude tu negde u blizini samo još nije bio u vodi hocu da kažem da je leteo još i zato je sve bilo mirno, i klada pod njima se upočetu lako njihala mada je u vodi već bilo nečeg lepog i neprobogno. Kao da nije bila voda, kao da su to bile spiacine, kao da se nije ni kretala, kao da je samo širila zapanu. Tada je obalom naišao neki kupac odzdo. Išao je go a u ruci je nosio kratke pantalone i landarao njima. Znatio se, išao je prema Gradu. Zato je David pogledao za njim i pogledao uz put prema Gradu, ali najpre ništa nije video. Titralo je, treperila je neka crvenkasta prašina nad krovovima i kao da se taložila gušeći Grad i kao da se gušio Grad i kao da se grčilo gušeći se. Onda se sunce rasprišlo na nekom prozoru i postalo je vidljivo:

Gore u Gradu toga časa Milkin brat je sedeo na terasi čitao petoparake romane i kvasio se mlakom vodom iz bokala na način starčki nedostojan, onako kako je Davida zahvatila malokselost, kako mu se jednom povraćalo kao ga gledao odzdo sa mansarde kako to radi: razmazivao je sparnu vodu preko uskih sparnih grud i ne ni majjavih, kvasio se sparnom vodom iz bokala zato što nikada nije išao na plažu, zato što nije znao da pliva, zato što se bojao podsmeha (On ne zna da pliva, rekla je jednom Milka, zato i ne dolazi ovde, on je stidljiv) i to je moglo samo da podupre njegovo ubeđenje da je taj Milkin brat malograđanin najgore vrste uprkos svojoj mladosti (Malograđanin nikada ne rizikuje, rekao je David s gadenjem, zato se nikada neće ni osloboditi svoje priljave malograđanstine, tvoj brat je malograđansko kople najgore soja) i zato je bio siguran da se on i toga časa kvasio sparnom vodom iz bokala zato što je u Gradu oduvek sve bilo izvesno, zato što nikada nije ni moglo da se dogodi nešto drugo (Oh, rekla je Milka pre nekoliko dana, skoro viknula, zašto si tako zao Davide, ti znaš da te on mrzi i govoriš tako zato što te on mrzi, ali on voli mene i ja ne mogu da te slušam kad tako govoriš), ali Davidu je ovoga časa bilo dovoljno samo to što je znao gde je on, zato što je bio ubeđen da je on već nekoliko puta istiglo vrat navise prema mansardi da nije ni Milka gore kod njega. (On je penzionisani um, rekao je David, taj tvoj brat i taj tvoj otac i ja mrzim sebe

zbog toga što oni upošte mogu da me pomijnu, makar me pominjali samo onda kad se svadaju s tobom) jer to šunjaljo, taj njen brat je već video da su ga povukli za nos i da je Milka oterjala na plažu čak i bez kostima pa je to značajno saopštio ocu, tj. ako se ovaj upošte vratio iz fabrike. (A otac će me ubiti ako sazna da sam spavala s tobom, rekla je Milka juče da je njen otac izao rekao, zato što kaže da zna da ćeš pre ili kasnije da odeš iz Grada a da nećeš da me povedeš tamo kud budeš pošao) dok se Davidu jednom nije zgrozilo pa je rekao da će odmah da napusti Grad i toga časa je možda i verovao u to ali nije otišao (Ja ne moram da se oženim tobom ako ja to neću, rekao je na to, ali mogu da spavam s tobom ako ti to hoćeš, ti znaš u kojoj si meri devojčica, ti to sama najbolje znaš) i tada je primetio kako joj se strah skuplja u uglovima očiju kao suze pre nego što je uspeła da progovori (Zašto si tako zao Davide, kad je rekla, zašto uvek postaješ zao čim se pomene neko od mojih), ali on je znao da je Milka jača od njega uvek kad ima koga da brani, — pa se trže i okrenu se kao da se okepi od Grada, kao da pobeže. Nije hteo da misli na Grad, grozio se što ga Grad obavezuje na to. Oh, pomislio je, oh, uzdahnuo, tako je sparno; i osećio kako se zmaji.

Sunce se lepilo za kožu ljutito kao oseca, a nad Gradom je titrala crvenkasta prašina i David se znatio. Da-bilo-je-zaista-sparno-kad-se-samo-setim-i-zato-je-tada-trebalo-da-progovorim-ja-i-da-sam-progovorila- možda-bi-ishod-bio-drukliji- jer-trenutak-je-još-bio-podložan-promeni-zato-što-je-tek-u-to-vreme-mogao-onaj-glupi-insek-at-da-upadne-negde-gore-u-vodu- i-kasnije-sam-shvatila-da-sam-tada-mogla-da-promenim-tok-sudbine-all-to-je-bilo-kasnije-a-tada-sam-ćudala-i-tako-je-David-progovorio-sam-a-on-nije-hteo-da-bilo-šta-promeni-on-je-samo-hteo-da-ode, i tada David reče: „Tvoj prokleti brat, mogla si bar da mi kažeš što, mogli smo da ne silazimo ovde badava“ i time se ništa nije izmenilo. Dole na plaži stotinu metara iza Zbunja periodično je narastala i jenjavala greda kupaca i zato mu se opet učinilo da ne govori on sam. Kao da su se reči gasile u sparnini kao da je usta uzalud otvarao. Ponavlja se, pomisli. Sve se ponavlja zato što uistini nema šta da se dogodi. Pa ipak zažele da Milka kaže makar šta. Zato malo kasnije pogleda u nju, a Ja sam ćudala i osećala da grešim i da gubim-nešto-dok-ćutim-pa-me-bilo-stid-da-ga-pogledam, i na njenom licu potom nastupi brza promena. Bilo je to ipak možda slučajno kad su mu se oči zamorile od crvenog sunca nad Gradom kad je pogledao u nju, ali to je bilo dovoljno da primeti nešto kao iznenadno odsustvo svetlosti na njenom licu, nešto kao rumeni dah postidečnosti i po tome je nešto kasnije shvatio da ona hoće da progovori da bi prikrlila taj stid da ga on ne bi video, i zato odmah potom: „To više ne može da se reši Davide, rekla je dok je on gledao ili osećao kako senka štida prelazi s njenog lica na njen glas kao da se prevliva, kao da preprijava, zašto uvek hoćeš da govoriš o onome što ne možemo da rešimo“; i rekla je to kao da ispunjava njegova očekiva-